

Надзвичайна суворість названих покарань обтяжувалась ще й тим, що санкції повинні були застосовуватись до винної особи у повному обсязі, інколи у певній послідовності. Наприклад, підсудних, які змовилися вчинити посягання на здоров'я і життя монарха та досягнули своєї мети необхідно було «лишити честі і усіх маєтків, піддавши особливим, надзвичайно болісним катуванням без будь-якого помилування, покарати смертю» (п. 3 арт. 2).

Наведені дані дають підстави стверджувати, що кримінально-правові положення Прав, які були спрямовані на охорону маєстату російського монарха в Гетьманщині та держави від зради відповідали соціально-політичним, правовим умовам та історичному періоду розвитку української державності.

УДК 343.3/.7:656.035.3:629.73(043.2)

Корчак Н. М., к.ю.н., доцент,
Національна академія прокуратури України, м. Київ, Україна
Корчак Я. О., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЯК НАПРЯМ ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ)

Виходячи із змісту положення ст. 3 Конституції України щодо утвердження і забезпечення прав і свобод людини як головного обов'язку держави, Є. О. Стояновський справедливо акцентує увагу на тому, що правозахисні завдання стоять перед усім державним апаратом, включаючи не тільки судову гілку влади, а й законодавчу та виконавчу, і закономірно припускає, що прокуратура повинна сприяти виконанню цитованого конституційного завдання [3, с. 184]. На позицію В. В. Сухоноса, правозахисна місія прокуратури проявляється у таких аспектах: 1) як одне із завдань прокуратури; 2) як один із принципів її діяльності; 3) як складова реалізації усіх конституційних функцій; 4) як самостійна наглядова функція [4, с. 10, 13]. Тому не випадково у літературі правозахисна діяльність (прокурорський правозахист) визначений як здійснювана на підставі принципу верховенства права діяльність щодо захисту прав, свобод та законних інтересів громадян України, осіб без громадянства, іноземних громадян шляхом здійснення визначених Конституцією та Законом України «Про прокуратуру», іншими актами законодавства наглядових та інших функцій з використанням відповідних повноважень [2, с. 17-18].

У чинній редакції Закону України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 № 1789-XII нагляду за додержанням і застосуванням законів присвячено Главу 1 Розділу III («Прокурорський нагляд»). Проте, у прийнятому 14 жовтня 2014 році Законі України «Про прокуратуру» № 1697-VII (набуття чинності відбудеться 25 квітня 2015 р.) за прокуратурою у некримінально-правовій сфері закріплюється лише функція представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом.

Попри неоднозначні відгуки як вітчизняних, так і європейських політиків історичним фактом є те, що прокуратура у її класичному розумінні була створена у 1302 році саме в Європі – у Франції. Королівські прокуратури наділялися широким спектром функцій, в тому числі спостереженням за правильністю дій різних установ та посадових осіб для захисту державних інтересів. Якщо ж брати до уваги країни Європи, то лише в окремих із них (Великобританія, Грузія, Естонія, Ісландія, Мальта, Швейцарія, Норвегія, Фінляндія, Швеція) функції прокуратури у некримінально-правовій сфері відсутні. Для більшості європейських країн є характерним здійснення захисту інтересів громадян і держави в судах через представницькі повноваження, що одночасно є підставою для прокурорського втручання на досудових стадіях реалізації правозахисної діяльності.

В наказі Генерального прокурора України від 28.12.2012 р. № 3/1 гн «Про особливості організації діяльності органів прокуратури у сфері транспорту» акцентується увага на необхідності захисту прав громадян при користуванні послугами транспорту, забезпечення безпеки їх життя і здоров'я; соціального захисту працівників транспорту та забезпечення безпечних умов праці; захисту економічних інтересів держави, передусім щодо закупівлі товарів, робіт і послуг у транспортній галузі, а також при управлінні державним майном; безпеки руху, транспортування та експлуатації транспорту; охорони власності, у тому числі збереження транспортних засобів, магістральних трубопроводів, вантажів, багажу, майна при перевезеннях; використання та охорони земель транспорту.

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про транспорт» від 10.11.1994 № 232/94-ВР авіаційний транспорт є складовою єдиної транспортної системи України. Реалізацію державної політики в сфері цивільної авіації наразі забезпечує Державна авіаційна служба України (далі – Державіаслужба України). Прикладом здійснення правозахисної діяльності у галузі цивільної авіації є проведена Управлінням правозахисної діяльності, протидії корупції та злочинності у сфері транспорту Генеральної прокуратури України у 2014 році перевірка у Державіаслужбі України з питань додержання вимог законодавства щодо забезпечення регулювання і

реалізації тарифної політики в галузі цивільної авіації [1]. Також під час перевірки було встановлено, що як уповноважений орган з питань цивільної авіації, Державіаслужба України у супереччю вимогам чинного законодавства, взагалі не проводила перевірки обґрунтованості встановлених тарифів на внутрішні пасажирські перевезення та не використовувала повноваження щодо скасування надмірно високих тарифів. Також Генеральна прокуратура України виявила відсутність пропозицій з боку Державіаслужби України про зміну до чинних законодавчих актів з питань цінового та тарифного регулювання у частині зменшення вартості перевезень у межах України. За результатами проведеної перевірки Генеральна прокуратура України внесла подання до Міністерства інфраструктури України, у якому зобов'язала усунути виявлені порушення.

Як висновок, за відсутності функції нагляду за додержанням і застосуванням законів в умовах низької правової культури постраждає лише простий громадянин, який залишиться сам на сам зі своєю проблемою, а також бездіяльністю, бюрократизмом та «круговою порукою» владних структур.

Література

1. Генпрокуратура виявила завищення тарифів в галузі цивільної авіації: Повідомлення прес-служби Генеральної прокуратури України від 07.05.2014 р. / Веб-портал Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=138106.

2. Искандеров Е. Ф. Правозащитная деятельность органов прокуратуры: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Искандеров Ельчин Фирдовси огли; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.» – О., 2013. – 20 с.

3. Стояновський В. О. Прокурорський нагляд за додержанням бюджетного законодавства як форма і напрям правозахисної діяльності органів прокуратури / В. О. Стояновський // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 3 (22). – С. 182-188.

4. Сухонос В. В. Прокуратура в механізмі української держави: проблеми теорії та практики: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.10 / Сухонос Віктор Володимирович; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 33 с.

УДК 343.01 (043.2)

Кочнєва А. О., асистент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

23 травня 2013 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України